

ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРОТИПОВІТРЯНОЇ ОБОРОНИ УГРУПОВАНЬ ВІЙСЬКОВО-МОРСЬКИХ СИЛ УКРАЇНИ

В роботі піднята проблема сучасного стану протиповітряної оборони угруповань Військово-Морських Сил України та визначенню шляхів щодо підвищення її ефективності.

Ключові слова: протиповітряна оборона, угруповання ВМС, засоби ППО кораблів, система радіолокаційної розвідки, бойові можливості, вогневі можливості.

Вступ

Протиповітряна оборона угруповань ВМС – комплекс організаційних заходів та бойових дій з'єднань, частин та підрозділів протиповітряної оборони Повітряних Сил та Військово-Морських Сил України щодо відбиття нападу повітряного противника, захисту угруповань ВМС від ударів з повітря.

Успіх оборонної операції ЗС України на приморському напрямку залежить, в першу чергу, від результатів бойових дій з'єднань та частин Військово-Морських Сил. Досвід локальних війн та військових конфліктів останнього століття говорить про те, що при вирішенні завдань у будь-якому конфлікті або війні на приморському напрямку в першу чергу атакуючої стороною буде наноситися удар з повітря по угрупованням кораблів у морі та пунктах постійного базування, по військам та пунктам військового управління у приморському районі (далі: угрупованням ВМС). Тому, очевидно, з метою недопущення ударів засобів повітряного нападу (далі: ЗПН) по угрупованням ВМС необхідно мати ефективну систему їх протиповітряної оборони. Збройні сили провідних держав світу мають багато сучасних ЗПН, які спроможні в реальному масштабі часу виявляти та наносити ефективний удар по угрупованням кораблів, що протистоять. У світі продовжуються роботи щодо розробки нових та ще більш ефективних засобів, які, на думку іноземних військових фахівців будуть ефективно боротися з угрупованнями ВМС. Бойові можливості та тактико-технічні характеристики сучасних ЗПН провідних держав світу, які спроможні ефективно боротися з угрупованнями ВМС, детально викладені у [1 – 5].

Основна частина

Коли кораблі знаходяться поза зоною досяжності засобів протиповітряної оборони Повітряних Сил України, їх захист здійснюється безпосередньо засобами протиповітряної оборони самих кораблів. Так, для прикриття з повітря фрегату проекту 1135.1 він озброєний ЗРК «ОСА МА-2».

Коли кораблі знаходяться у зоні досяжності засобів протиповітряної оборони Повітряних Сил ЗС

України, їх прикриття здійснюється у єдиній системі винищувально-авіаційного прикриття та зенітного ракетного вогню Повітряних Сил.

На даний час створена система протиповітряної оборони дозволяє прикривати з повітря угруповання ВМС, але, з урахуванням бойових можливостей перспективних ЗПН провідних держав світу, можуть виникнути проблеми при забезпеченні надійного їх захисту з повітря. Для того, щоб уникнути цього, необхідно вже сьогодні удосконалити протиповітряну оборону угруповань ВМС з метою підвищення її ефективності при проведенні ЗС України оборонної операції на приморському напрямку.

Останнім часом система протиповітряної оборони угруповань ВМС України, на думку автора, достатнім чином не удосконалювалася, бойові можливості зенітного ракетного та радіолокаційного озброєння суттєво не покращувалися.

Наступив час, коли необхідно ретельно проаналізувати стан сучасної системи протиповітряної оборони угруповань ВМС України, оцінити реальну обстановку та її стан, визначити основні шляхи підвищення ефективності протиповітряної оборони угруповань ВМС України. Ці шляхи, на думку автора, обумовлені, в першу чергу, наступним:

- зміною в останній час дислокації та кількісного складу угруповань ВМС України мирного часу;
- бойовими можливостями озброєння протиповітряної оборони Повітряних Сил та ВМС ЗС України (відсутність їх модернізації за останній час);
- необхідністю підвищення ефективності взаємодії між з'єднаннями, частинами і підрозділами Повітряних Сил і ВМС України.

Зміна дислокації та кількісного складу угруповань ВМС після анексії Криму Росією не вимагає суттєвих змін у мирний час у системах винищувально-авіаційного прикриття та зенітного ракетного вогню тому, що більшість знову створених угруповань знаходиться в розрахунковій зоні вогню зенітних ракетних комплексів середньої дії (ЗРК СД). Але, вважаючи на завдання угруповань ВМС у зв'язку з новими районами їх базування, необхідно напередодні ведення бойових дій угрупованнями ВМС України передбачити швидкій вивід як самих мобільних

підрозділів ЗРВ, на озброєнні яких знаходиться ЗРК СД, так і визначених його елементів (в тому числі пускових комплексів) у нові позиційні райони з метою надійного прикриття з повітря угруповань ВМС у пунктах базування та при виході їх у море.

Зміни дислокації та кількісного складу угруповань ВМС вимагають, також, удосконалення системи радіолокаційної розвідки Повітряних Сил на приморському напрямку. Сутність цих змін полягає у наступному: у оперативному нарощуванні цієї системи напередодні ведення бойових дій; переході до нових способів передачі розвідувальної інформації від пунктів управління Повітряних Сил до пунктів управління ВМС та їх вогневих засобів.

Нарощування системи радіолокаційної розвідки повинно здійснюватися за рахунок швидкого виводу напередодні ведення бойових дій угрупованнями ВМС мобільних підрозділів або окремих РЛС з'єднань і частин РТВ Повітряних Сил на нові позиції поблизу узбережжя та включення в єдину систему радіолокаційної розвідки зон виявлення РЛС кораблів (наприклад, РЛС «Фрегат-750»).

Що стосується нових способів передачі розвідувальної інформації від пунктів управління Повітряних Сил до пунктів управління ВМС та їх вогневих засобів, то необхідно взяти до уваги досвід застосування підрозділів ЗРВ у зоні проведення антитерористичної операції на Сході України.

Цей досвід показав, що спеціалізовані математичні моделі, реалізовані у вигляді програмних продуктів, можуть підвищити ефективність застосування підрозділів та їх живучість [2]. Тому, як варіант, пропонується при передачі розвідувальної інформації з пунктів управління Повітряних Сил на вогневі засоби ППО ВМС застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення "Планшет-ЗРВ" та геоінформаційну систему «Аргумент-2011».

Спеціалізоване програмне забезпечення "Планшет-ЗРВ" використовується на командних пунктах з'єднань і частин Повітряних Сил і працює як мережевий продукт із комплексу спеціалізованого програмного забезпечення "Віраж-Планшет", що використовується для автоматизації процесів збору, обробки, відображення та видачі інформації про повітряну обстановку на неавтоматизованих командних

пунктах частин і підрозділів радіотехнічних військ та автоматизованого введення її в систему відображення повітряної обстановки оперативно-тактичного рівня «СВПО Дніпро». Безпосередньо на вогневих засобах пропонується використання геоінформаційної системи «Аргумент-2011» [2].

Очевидно, що підвищення вогневих можливостей засобів ППО кораблів можливо тільки за рахунок їхньої суттєвої модернізації. На це потребується час і додаткові фінансові витрати, що в умовах ресурсних обмежень держави становиться неприпустимим. Тому, беручи до уваги досвід проведення антитерористичної операції на Сході України, пропонується підвищення вогневих можливостей засобів ППО кораблів здійснити за рахунок збільшення кількості переносних ЗРК на кораблях та катерах.

Висновки

Таким чином, аналіз бойових можливостей ЗПН провідних держав світу, сучасного стану протиповітряної оборони угруповань Військово-Морських Сил України говорить про те, що сьогодні існує необхідність підвищення її ефективності. У статті обґрунтовані та викладені деякі шляхи підвищення ефективності протиповітряної оборони угруповань ВМС України в умовах ресурсних обмежень держави.

Список літератури

1. Єрмошин М.О. *Боротьба в повітрі* / М.О. Єрмошин, В.М. Федаї. – Х.: ХВУ, 2004. – 381 с.
2. *Особливості застосування підрозділів зенітних ракетних військ у ситуації ескалації воєнного конфлікту на території держави* / С.П. Ярош, В.В. Воронін, М.О. Єрмошин та ін.. – Х.: ХУПС, 2015. – 140 с.
3. *Авиация: Энциклопедия. Под ред. Г.П. Свищева* – М.: Большая российская энциклопедия. – 1994. – 736 с.
4. *Современная военная авиация* / Пер. с англ. А.А. Жеребилова. – Смоленск, "Русич", 2000. – 128 с.
5. *Дрожжин А.И., Алтухов Е.В. Воздушные войны в Ираке и Югославии*. – М.: ООО "Восточный горизонт", 2002. – 80 с.

Надійшла до редколегії 22.03.2016

Рецензент: канд. військ. наук проф. О.М. Оленів, Військова академія, Одеса.

ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРОТИВОВОЗДУШНОЙ ОБОРОНЫ ГРУППИРОВОК ВОЕННО-МОРСКИХ СИЛ УКРАИНЫ

А.Л. Харитонов

В работе поднята проблема современного состояния противовоздушной обороны группировок Военно-Морских Сил Украины и определены пути повышения их эффективности.

Ключевые слова: *противовоздушная оборона, группировки ВМС, средства ПВО кораблей, система радиолокационной разведки, боевые возможности, огневые возможности.*

WAYS TO IMPROVE AIR DEFENSE EFFICIENCY OF THE GROUPS OF THE NAVAL FORCES OF UKRAINE

O.L. Kharytonov

The paper discusses the issue of the current state of air defense of the groups of the Naval Forces of Ukraine and defines the ways to improve their efficiency.

Keywords: *air defense, groups of the Naval Forces of Ukraine, air defense assets of the ships, system of radar reconnaissance, combat capabilities, firing capabilities.*